

Облік і оподаткування

УДК: 167.7: 001.102: 004: 657.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16413722>

**Методологічні засади наукових досліджень обліково-аналітичного
забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом**

Баланюк Іван Федорович

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку
і оподаткування, Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна,
ivan.balaniuk@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-8320-6383>

Черневий Юрій Іванович

доктор біологічних наук, доцент, професор кафедри лісового та аграрного
менеджменту, Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна,
yurii.chernevyi@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-1180-1677>

Іваночко Богдан Романович

доктор філософії з економіки, асистент кафедри обліку
і оподаткування, Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна,
bohdan.ivanochko@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5943-1097>

Безрукий Тарас Миколайович

аспірант освітньої програми 071 «Облік і оподаткування», Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна,
taras.bezrukyi.24@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0001-1923-999X>

Юхневич Анна Максимівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності
«Облік і оподаткування», Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна,
anna.yukhnevych.24@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0001-3525-2342>

Прийнято: 19.06.2025 | Опубліковано: 29.06.2025

Анотація. В умовах цифрової трансформації як глобальної так і національної економіки бізнес-середовище зазнає суттєвих змін, які потребують переосмислення ролі обліку, аналізу та контролю в системі прийняття управлінських рішень суб'єктів господарювання. Відповідно, виникає потреба у створенні сучасної методологічної основи для наукових досліджень, які б сприяли інтегруванню обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю із використанням цифрових технологій в управлінні бізнесом. **Метою** статті є формування методологічних засад наукових досліджень у сфері обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом в сучасних економічних умовах цифрової трансформації. **Методи.** У процесі дослідження було використано низку загальнонаукових методів, які забезпечили логічну послідовність, наукову обґрунтованість та комплексність аналізу проблеми. Метод аналізу застосовано для структурного розчленування обліково-аналітичного забезпечення на окремі складові (облікове, аналітичне та додаткове) з метою вивчення їх змісту, функцій та традиційних методів. Метод синтезу дав змогу поєднати отримані результати в єдину концептуальну модель функціонування системи обліку та контролю в умовах цифрової трансформації. Індуктивний метод використовувався для формулювання узагальнень на основі аналізу окремих підходів і наукових публікацій, а дедуктивний метод – для побудови логіки дослідження від загальних положень до конкретних висновків. Крім того,

системний підхід забезпечив цілісне бачення обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю як взаємопов'язаної частини управлінської системи підприємства. **Результати.** У ході дослідження обґрунтовано теоретико-методологічні засади обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом в умовах цифрової трансформації. Проведено класифікацію складових обліково-аналітичної системи (облікової, аналітичної та додаткової), окреслено традиційні методи, притаманні кожній з них. Визначено сучасні напрями трансформації цієї системи під впливом цифрових технологій, зокрема блокчейн, штучного інтелекту. Також виокремлено новітні методи дослідження економічного контролю, які сприяють посиленню прозорості, достовірності та ефективності управління ресурсами. **Висновки.** Досліджено, що обліково-аналітичне забезпечення та економічний контроль є ключовими складовими системи управління бізнесом, ефективність яких значно зростає за умов інтеграції цифрових технологій. Сформульовані в дослідженні методологічні засади базуються на принципах ефективності, своєчасності, автоматизації, прозорості, інтегрованості, гнучкості та наукової обґрунтованості. Вони забезпечують формування адаптивної, інноваційно зорієнтованої системи управління, здатної реагувати на виклики сучасного динамічного бізнес-середовища. Отримані результати є теоретично значущими та можуть бути використані для подальшого розвитку концепції цифрового обліку та контролю.

Ключові слова: методологічні засади, обліково-аналітичне забезпечення, економічний контроль, управління бізнесом, цифровізація, наукові дослідження.

**Methodological principles of scientific research on accounting and
analytical support and economic control in business management**

Balaniuk Ivan Fedorovych

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
ivan.balaniuk@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-8320-6383>

Chernevyyi Yurii Ivanovych

Associate Professor, Doctor of Biological Sciences,
Professor of the Department of Forestry and Agrarian Management at Vasyl
Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
yurii.chernevyi@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-1180-1677>

Ivanochko Bohdan Romanovych

Doctor of Philosophy in Economics, Assistant Professor,
Department of Accounting and Taxation,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
bohdan.ivanochko@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-5943-1097>

Bezrukyi Taras Mykolayovych

Postgraduate of the Educational Program 071 «Accounting and Taxation»,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
taras.bezrukyi.24@pnu.edu.ua <https://orcid.org/0009-0001-1923-999X>

Yukhnevych Anna Maksymivna

student of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty
«Accounting and Taxation», Vasyl Stefanyk
Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
anna.yukhnevych.24@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0001-3525-2342>

Abstract. *In the context of digital transformation of both the global and national economy, the business environment is undergoing significant changes that require rethinking the role of accounting, analysis and control in the system of managerial decision-making of business entities. Accordingly, there is a need to create a modern methodological basis for scientific research that would contribute to the integration of accounting and analytical support and economic control using digital technologies in business management. The purpose of the article is to form methodological foundations for scientific research in the field of accounting and analytical support and economic control in business management in modern economic conditions of digital transformation.*

Purpose. *The purpose of the article is to form methodological foundations of scientific research in the field of accounting and analytical support and economic control in business management in modern economic conditions of digital transformation.*

Methods. *In the research process, a number of general scientific methods were used, which ensured logical consistency, scientific validity and complexity of the problem analysis. The analysis method was used to structurally divide accounting and analytical support into separate components (accounting, analytical and additional) in order to study their content, functions and traditional methods. The synthesis method made it possible to combine the obtained results into a single conceptual model of the functioning of the accounting and control system in the conditions of digital transformation. The inductive method was used to formulate generalizations based on the analysis of individual approaches and scientific publications, and the deductive method was used to build the logic of the study from general provisions to specific conclusions. In addition, the systemic approach provided a holistic vision of accounting and analytical support and economic control as an interconnected part of the enterprise management system.*

Results. *The study substantiated the theoretical and methodological principles of accounting and analytical support and economic control in business management in the context of digital transformation. The components of the accounting and analytical system (accounting, analytical and additional) were classified, and the traditional methods*

*inherent in each of them have been outlined. Modern directions of transformation of this system under the influence of digital technologies, in particular blockchain, artificial intelligence, were determined. The latest methods of economic control research were also identified, which contribute to increasing transparency, reliability and efficiency of resource management. **Conclusions.** The researched accounting and analytical support and economic control are key components of the enterprise management system, the effectiveness of which increases significantly under the conditions of integration of digital technologies. The methodological principles formulated in the study are based on the principles of efficiency, timeliness, automation, transparency, integration, flexibility and scientific validity. They ensure the formation of an adaptive, innovatively oriented management system capable of responding to the challenges of the modern dynamic business environment. The results obtained are theoretically significant and can be used for further development of the concept of digital accounting and control.*

Keywords: *methodological principles, accounting and analytical support, economic control, business management, digitalization, scientific research.*

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації, як глобальної так і національної економіки, бізнес-середовище зазнає суттєвих змін, які потребують переосмислення ролі обліку, аналізу та контролю в системі прийняття управлінських рішень суб'єктів господарювання. Використання інноваційних технологій, штучний інтелект (AI), блокчейн, хмарні технології змінюють підходи як до формування, так і до використання обліково-аналітичної інформації та здійсненню функцій економічного контролю. Водночас більшість традиційних методик не враховують нових викликів, спричинених цифровізацією економіки, загальних й окремих бізнес-процесів, що значною мірою ускладнює прийняття ефективних та своєчасних управлінських рішень.

Відповідно виникає потреба у створенні сучасної методологічної основи для наукових досліджень, які б сприяли інтегруванню обліково-аналітичного

забезпечення та економічного контролю із використанням цифрових технологій в управлінні бізнесом. Проблемним залишаються питання адаптації існуючих наукових підходів до нових економічних умов, а також обґрунтування принципів, методів і підходів відповідно до цифровізації бізнес-середовища. Саме тому актуальним є формування сучасних методологічних засад наукових досліджень в обліково-аналітичному забезпеченні та економічному контролі, що дозволить підвищити ефективність управлінських процесів, забезпечивши прозорість інформації та бізнес-процесів для менеджменту і власників суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження підтверджують, що питання обліково-аналітичного забезпечення та контролю в управлінні бізнесом в умовах цифровізації набувають особливої актуальності у зв'язку з потребою адаптації традиційних інструментів до нових умов функціонування підприємств. У наукових працях висвітлюється необхідність забезпечення систем обліку та контролю з урахуванням інноваційних інформаційних технологій, автоматизованих аналітичних платформ, штучного інтелекту, хмарних сервісів, блокчейн-рішень. Зокрема, Г. Іващенко та С. Головаш визначають сутність обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, як цілісну інформаційну систему, що складається з облікового (первинні документи, реєстри, звітність), аналітичного (аналітичні розрахунки, внутрішня фінансова звітність) та додаткового забезпечення (методична, нормативно-правова, технічна інформація) [1]. Я. Мулик досліджує методичні та організаційні підходи до системи контролю на підприємстві, який охоплює різні сфери його діяльності: планування, організацію й регулювання управлінських рішень, облік різних операцій, а також їх моніторинг і аналіз [2]. У. Савків та Т. Кузьмін зазначають, що сучасні інформаційні технології мають значний вплив на методологію і практику бухгалтерського обліку та формування звітності сприяючи їх актуалізації в епоху всеохоплюючої цифровізації економічних процесів [3]. О. Гай і Л. Кононенко доводять, що відбувається

виникнення нової парадигми бухгалтерського обліку, яка базується на інноваційних інформаційних технологіях, інноваційних завданнях обліку, сутність якої в уточненні змісту і складових нових об'єктів. На їх думку розвиток таких технологій обумовлює трансформацію, організацію та методологію облікової системи [4]. Т. Королук, С. Співак та В. Ратинський виокремлюють такі основні можливості використання цифрових технологій в системі обліково-аналітичного забезпечення та контролю, як автоматизація процесів обліку, використання аналітичних інструментів та штучного інтелекту для розрахунків та планування фінансово-господарських показників, ведення електронного документообігу, покращення комунікації [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявні дослідження у сфері цифрової трансформації обліку та контролю, залишається низка недостатньо розроблених методологічних аспектів щодо систематизації наукових підходів до дослідження обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом. Недостатньо обґрунтовано сучасні методологічні принципи побудови таких досліджень з урахуванням інтеграції інноваційних цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, хмарних обчислень, блокчейн-рішень та автоматизованих систем аналізу. Також актуальними залишаються питання визначення методологічних засад формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень у реальному часі, критеріїв оцінки ефективності інноваційних рішень в системі обліку й контролю, а також формування єдиного підходу до наукового аналізу цифрових трансформацій облікових систем в умовах різних моделей управління бізнесом. Все це свідчить про потребу в подальшій науковій розробці теоретичних засад, принципів і підходів до трансформації цих функцій у контексті цифрових змін.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є формування методологічних засад наукових досліджень у сфері обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом в

сучасних економічних умовах цифрової трансформації. Стаття спрямована на обґрунтування наукових підходів, принципів, методів і інструментів дослідження, які дозволяють адаптувати системи обліку, аналітики та контролю до сучасних викликів і можливостей, що зумовлені впровадженням цифрових технологій у національному та глобальному економічному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування ефективної обліково-аналітичної системи є необхідною передумовою для забезпечення бізнесу релевантною інформацією, що дає змогу здійснювати об'єктивну оцінку економічного потенціалу, визначати стратегічні та оперативні цілі, обирати оптимальні шляхи їх досягнення, своєчасно ідентифікувати загрози кризових явищ у діяльності підприємства та адекватно реагувати на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища. Під обліково-аналітичним забезпеченням, як визначає П. Пуцентейло, слід розуміти сукупність заходів, інструментів і методів бухгалтерського обліку і аналізу, що сприяють формуванню інформаційного ресурсу при розробці фінансових прогнозів для встановлення причинно-наслідкових зв'язків, які виникатимуть в процесі підтримки стабільної фінансово-господарської діяльності та її окремих сторін у майбутньому [6]. Тобто обліково-аналітичне забезпечення в управлінні бізнесом має на меті не лише формування облікової інформації у вигляді бухгалтерських записів, фінансової та податкової звітності, але й генерацію аналітичних даних, прогнозних оцінок, економічних показників і коефіцієнтів, що забезпечує комплексне й достовірне уявлення про фінансово-господарський стан суб'єкта господарювання та підвищує обґрунтованість управлінських рішень.

Не менш важливим в управлінні бізнесом є економічний контроль оскільки забезпечує перевірку обґрунтованості управлінських рішень, ефективності використання ресурсів, дотримання фінансової дисципліни та своєчасне виявлення відхилень, ризиків і загроз, що дозволяє оперативно коригувати діяльність підприємства відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Економічний контроль здійснюється для досягнення максимального

соціально-економічного ефекту вкладених інвестицій [7]. Відповідно поняття економічного контролю ґрунтується на ідеї перевірки відповідності функціонування суб'єкта господарювання його основній економічній меті – ефективному використанню ресурсів для досягнення прибутковості, стабільності та розвитку. Економічний контроль виступає узагальнюючою категорією, що охоплює комплекс інструментів, включаючи внутрішній контроль, аудит, ревізію, моніторинг, управлінський аналіз, які спрямовані на забезпечення цільового, раціонального й результативного ведення господарської діяльності.

Формування та функціонування обліково-аналітичної системи, а також економічного контролю в управлінні бізнесом неможливе без чітко визначених методологічних засад, які включають філософські, загальнонаукові та спеціальні принципи, підходи та методи дослідження економічних явищ і процесів. Є. Кіш визначає методологію бухгалтерського обліку як комплексне, динамічне поняття, основними компонентами якого є: предмет бухгалтерського обліку, об'єкти, функції, методи та елементи [8]. Методологія обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю передбачає системний, функціональний, процесний і структурно-логічний підходи до формування інформаційної бази управлінських рішень. Система обліково-аналітичного забезпечення управління бізнесом ґрунтується на власних специфічних методах, що сформувалися в межах класичної економічної науки (рис. 1). Ці методи забезпечують формування достовірної, інформації про діяльність суб'єкта, яка є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

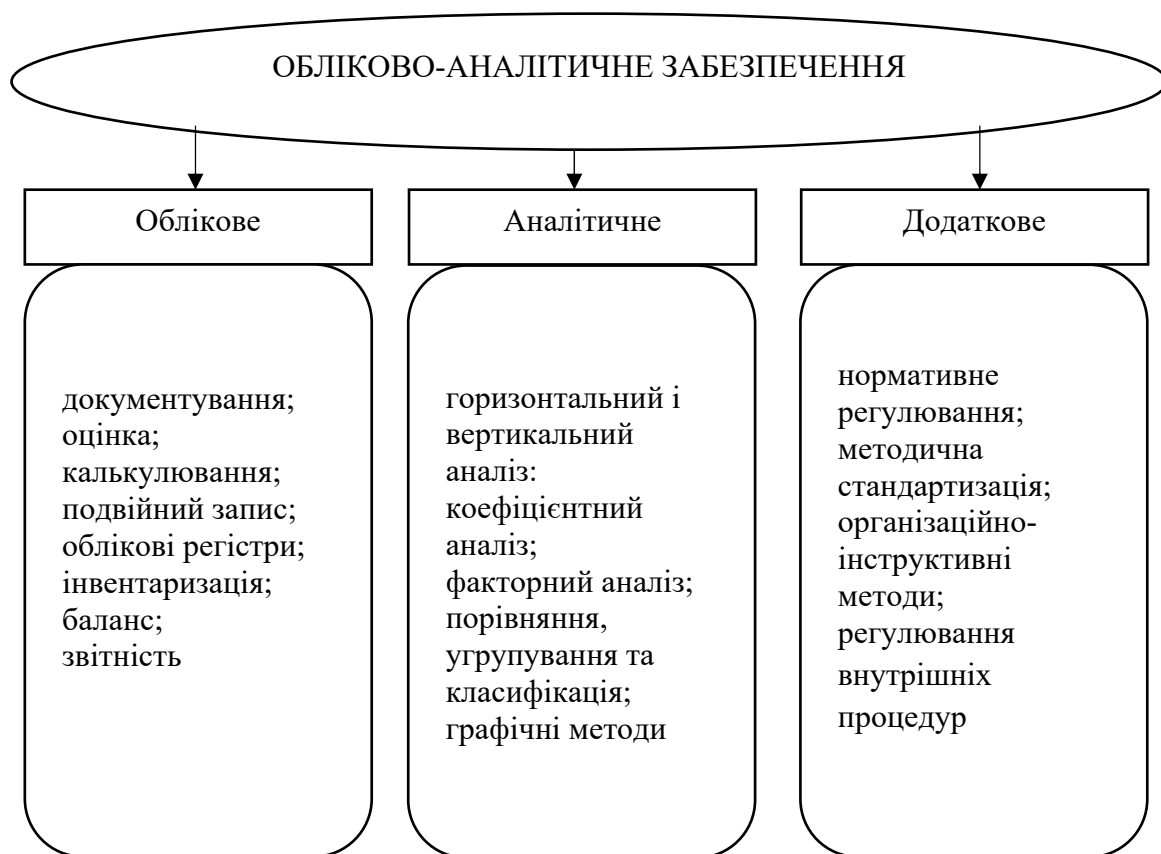

Рис. 1. Методологічні засади обліково-аналітичного забезпечення

Джерело: сформовано авторами.

Як встановили І. Жиглей, С. Лайчук та І. Поліщук цифровізація обліку вказує на перехід від традиційних методів обліку до використання цифрових технологій та електронних систем [9]. Відповідно, це зумовлює необхідність адаптації до нових форматів ведення господарської діяльності, автоматизації облікових процесів, інтеграції великих обсягів даних та зростанням вимог до оперативності й точності управлінської інформації, що в свою чергу дозволить не лише підвищити ефективність обліку й аналізу, а й забезпечити стратегічну гнучкість бізнесу. Узагальнюючи процес впровадження цифрових технологій в обліково-аналітичне забезпечення управління бізнесом, можна виокремити новітні методи наукових досліджень, що формують нову методологічну парадигму (рис. 2).

Хмарні технології	Спрямований на дослідження організації віддаленого доступу до облікової інформації, інтеграції з цифровими платформами та спільного формування звітності в реальному часі. Дослідження охоплюють безпеку, доступність та ефективність хмарних сервісів в обліку й аналізі.
Штучний інтелект (AI)	Застосовується для дослідження можливостей автоматизованої побудови аналітичної звітності, прогнозування фінансових показників. Дослідження зосереджуються на ефективності AI у формуванні обліково-аналітичної управлінської інформації.
Машинне навчання	Дає можливість проводити дослідження щодо класифікації господарських операцій, формування індикативних моделей для виявлення трендів та закономірностей у фінансових потоках.
Блокчейн	Дає змогу досліджувати надійність, прозорість та незмінність облікової інформації шляхом аналізу систем децентралізованого обліку. Використовується для вивчення інтеграції реєстрів у фінансову звітність, підвищення довіри до облікових даних.
Аналітика великих даних	Використовується для вивчення можливостей аналізу великомасштабних облікових даних з метою побудови нових аналітичних індикаторів, виявлення прихованих закономірностей, вивчення фінансової поведінки підприємств.
Автоматизація бізнес процесів	Дає змогу аналізувати ефективність автоматизації облікових операцій і формування звітності. Дослідження спрямовані на вивчення впливу автоматизованих систем на швидкість, точність і надійність обліково-аналітичних процедур.

Рис. 2. Новітні методи дослідження обліково-аналітичного забезпечення

Джерело: сформовано авторами.

Дослідження із використанням перелічених сучасних цифрових методів не лише змінює технічні аспекти ведення обліку й аналізу, а й переосмислює методологічну основу формування управлінської інформації. Найвагоміші позитивні наслідки цих трансформаційних процесів можна виокремити в таких напрямках:

– *підвищення достовірності й прозорості облікової інформації.*

Використання блокчейн-методу, сприятиме зниженню ризику фальсифікацій, покращення контролю за незмінністю записів, що сприяє довірі до даних з боку управлінців, інвесторів та аудиторів;

– *удосконалення прогнозування фінансових показників та прийняття управлінських рішень.* Застосування штучного інтелекту й машинного навчання дає змогу моделювати альтернативні сценарії, формувати аналітичні звіти та підвищувати ґрунтовність й ефективність управлінських рішень щодо управління суб'єктом господарювання;

– *автоматизація рутинних облікових процедур.* Автоматизовані облікові системи сприятимуть ефективному використанню робочого часу облікового персоналу на виконання стандартних завдань (нарахування, рознесення облікової інформації по облікових регістрах, формування звітності), що дозволить зосередитись на аналітичних завданнях;

– *розширення обсягів та глибини аналітичної обробки облікової інформації.* Використання значного обсягу інформації дозволяє здійснювати глибоке дослідження фінансово-господарських процесів на основі великомасштабних масивів даних з різних джерел, що створює підґрунтя для нових управлінських висновків;

– *адаптивність та гнучкість облікової системи до змін.* Сучасні цифрові методи дозволяють швидко оновлювати структуру показників, алгоритми аналізу, форми звітності, що підвищує адаптивність бізнесу до регуляторних, економічних і технологічних змін.

Окремо слід розглянути питання методологічних засад економічного контролю в управлінні бізнесом. Методичний інструментарій економічного контролю являє собою: попередження та запобігання нераціональному використанню засобів; методику для реалізації управлінських рішень; джерела інформації про стан чи ситуацію в діяльності суб'єкта господарювання [10]. У структурі економічного контролю можна виокремити такі структурні

компоненти: внутрішній контроль, зовнішній аудит, ревізію, управлінський моніторинг, перевірки, інвентаризацію. До традиційних методів економічного контролю відносяться документальна перевірка, арифметичний контроль, інвентаризаційні процедури, вибіркові перевірки, метод порівняння фактичних і планових показників, хронологічний аналіз, а також експертне судження. Як встановили О. Кузьменко, К. Багрій Л. Мельянова у зв'язку з глобальними цифровими трансформаціями сучасні методи контролю стали значно відрізнятись від традиційних підходів, які використовувались раніше, відповідно методи контролю повинні адаптуватись до нових умов, де цифрові інструменти стають основним елементом забезпечення ефективності контролю [11]. Сукупність методів економічного контролю дозволяє здійснювати об'єктивну оцінку діяльності підприємства, дотримання фінансової дисципліни та ефективність використання ресурсів. У контексті цифрової трансформації економічного середовища та активного впровадження новітніх технологій в управлінські процеси, система економічного контролю також зазнає суттєвих змін. На цій основі можна виокремити низку сучасних методів наукового дослідження економічного контролю, які відповідають викликам цифрової економіки:

- використання Big Data для виявлення аномалій, неефективностей і ризиків на основі масивів фінансових і операційних даних, що дозволяє вивчати структуру витрат, закономірності порушень та прогнозування потенційних збоїв в управлінні ресурсами;
- застосування штучного інтелекту в аудиті та внутрішньому контролі дає змогу автоматизувати і досліджувати процеси виявлення порушень, нецільового використання коштів, шахрайства;
- методи дослідження контролю з блокчейном включають вивчення достовірності записів, гарантування їхньої автентичності, а також аналіз ефективності таких систем у попередженні маніпуляцій;

– хмарні технології в обліку і контролі охоплюють моделі організації децентралізованого контролю [12, с. 377], безперервний доступ до контрольної інформації з різних локацій, а також оцінку безпеки й ризиків в умовах розподіленої обліково-контрольної інфраструктури.

Сучасні інструменти бухгалтерського обліку та контролю не лише забезпечують прозорість та ефективність фінансових процесів, але й виступають драйверами інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств [13]. Відповідно наукові дослідження економічного контролю повинні орієнтуватись на використання інструментарію цифрової аналітики, автоматизації та штучного інтелекту.

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки обліково-аналітичне забезпечення та економічний контроль набувають нових функціональних ознак і вимагають переосмислення традиційних методологічних підходів [14, с. 88]. Застосування новітніх цифрових технологій дозволяє не лише підвищити точність, своєчасність і обґрунтованість управлінських рішень, а й сформувати інтегровану інформаційно-контрольну систему, здатну оперативно реагувати на виклики динамічного середовища. У цьому контексті методологічні засади організації обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю в управлінні бізнесом мають ґрунтуватися на відповідних ключових принципах. Зокрема, принцип ефективності орієнтує систему на досягнення управлінських цілей із мінімальними витратами ресурсів за рахунок оптимізації процесів збору, обробки та використання інформації; принцип своєчасності передбачає оперативність у виявленні змін, формуванні аналітичних висновків та прийнятті рішень, що є критично важливим в умовах швидкоплинного середовища; принцип інтегрованості забезпечує єдність облікових, аналітичних і контрольних функцій у межах єдиної інформаційної платформи [15, с. 57], що підвищує якість управлінських дій; принцип автоматизації акцентує увагу на використанні цифрових технологій для підвищення продуктивності, зниження ризиків помилок і підсилення контрольних механізмів; принцип прозорості

гарантує чіткість і простежуваність інформаційних потоків, що сприяє довірі до звітності й контрольних процедур; принцип гнучкості дозволяє системі адаптуватися до нових викликів, нормативних змін і технологічних інновацій без втрати стабільності функціонування; принцип наукової обґрунтованості вимагає застосування сучасних підходів, емпіричних даних та інструментарію, що підсилює аналітичну глибину та доказовість управлінських рішень.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що обліково-аналітичне забезпечення та економічний контроль в умовах цифрової трансформації мають не лише адаптуватися до нових технологічних реалій, але й формувати оновлену методологічну основу для ефективного управління бізнесом. Обліково-аналітична система виступає не лише джерелом облікової інформації, а й засобом аналітичного супроводу управлінських рішень, що включає прогнозування, оцінювання ризиків та розробку стратегічних сценаріїв. Економічний контроль, у свою чергу, трансформується з інструмента перевірки в інтегровану систему постійного моніторингу, аудиту та антикризового реагування. Визначено, що сучасні методологічні засади повинні ґрунтуватися на принципах ефективності, своєчасності, інтегрованості, автоматизації, прозорості, гнучкості та наукової обґрунтованості. Запропоновано структурування обліково-аналітичного забезпечення на облікове, аналітичне та додаткове з відповідними традиційними методами, а також окреслено новітні цифрові методи наукових досліджень. Такі методи дозволяють не лише підвищити якість управлінських рішень, а й переосмислити функції та роль обліку й контролю в сучасному бізнес-середовищі.

Перспективою подальших досліджень поглиблення наукових підходів до формування адаптивних облікових систем, здатних працювати в умовах високої динаміки бізнес-середовища та зростаючої складності управлінських процесів. Особливого значення набуває вивчення синергії між автоматизованими аналітичними платформами, штучним інтелектом та інструментами контролю в реальному часі. Актуальними залишаються питання гармонізації цифрових

інструментів із принципами фінансової прозорості, аудиторської незалежності та відповідальності за управлінські рішення. Усі ці аспекти потребують глибокого наукового осмислення та формування нової методологічної бази обліку й контролю в цифровій економіці.

Список використаних джерел

1. Іващенко Г.А., Головаш С.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 260-267.
2. Мулик Я.І. Методичні та організаційні підходи до системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 28-28.
3. Савків У.С., Кузьмін Т.Л. Удосконалення ведення бухгалтерського обліку та формування звітності в умовах цифрової економіки. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Вип. 19. Т. 2. С. 87-95.
4. Гай О.М., Кононенко Л.В. Вплив інноваційних цифрових технологій на організацію і методологію бухгалтерського обліку. *Modern Technology and Innovative Technologies*. 2022. Вип. 20. Ч. 2. С. 101-106. DOI: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2022-20-02-047>
5. Королюк Т., Співак С., Ратинський В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 6 (85). С. 88-96.
6. Пуцентейло П.Р. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємства. *Інноваційна економіка*. 2015. №3 (58). С. 228-233.
7. Баланюк І.Ф., Іваночко Б.Р. Методологічна оцінка інвестиційної діяльності та організація економічного контролю за інвестиціями у територіальних громадах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2024. № 12(92) Т. 1. С. 43.50. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-12-10559>

8. Кіш Є.Б. Генезис наукової інтерпретації «методологія бухгалтерського обліку». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 43. С. 60-65.
9. Жиглей І.В., Лайчук С.М., Поліщук І.Р. Використання інформаційних технологій у бухгалтерському обліку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1(107). С. 95-201.
10. Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І., Ліба Н.С., Приймак Х.М. Наукові дослідження поведінки споживачів при просуванні товару за маркетинговим проектом та економічний контроль за управлінням бізнесом. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 11(25). С. 343-353.
11. Кузьменко О.П., Багрій К.Л., Мельянцева Л.В. Розвиток бухгалтерського обліку в контексті глобальних цифрових трансформацій. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.60>
12. Якубів В.М., Шеленко Д.І., Сас Л.С. Облік основних засобів: національний та міжнародний аспект. *Актуальні проблеми економіки*. № 11 [173]. 2015. С. 375-379.
13. Сисоєва І., Головай Н., Ціхановська О., Сулько Є., Заїка Є. Сучасні інструменти бухгалтерського обліку як драйвери інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. *Науковий журнал "MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS"*. 2024. №4. С. 258-263. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-34>
14. Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І., Якубів В.М. Теоретичні аспекти контролю господарської діяльності підприємств. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. Вип. 7. Івано-Франківськ: Плай, 2009. С. 86-90.
15. Матковський П.Є., Сас Л.С., Шеленко Д.І. Розроблення облікової та інформаційної платформи для консалтингу діяльності суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки у системі контролінгу. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 20. С. 56–59.